

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym 9 maja 2014 roku (...) Spółka z o.o. w Ł. żądała zasądzenia od pozwanego K. F. kwoty 82.484,85 zł, z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu, w tym kwoty 76.991,85 zł wynikającej z wystawionej przez powódkę Przedsiębiorstwu (...) Spółce z o.o. w Ż. faktury VAT nr F_M_ (...) oraz kwoty 5493 zł tytułem kosztów sądowych w sprawie o sygn. akt V GU 34/13, z wniosku powódki o ogłoszenie upadłości ww. spółki (...).

W uzasadnieniu pozwu powódka powołała się na odpowiedzialność pozwanego za zobowiązanie pieniężne (...) Spółki z o.o. w Ż., jako członka zarządu ww. spółki, na podstawie art. 299 k.s.h. (pозew k. 2-5).

W dniu 28 maja 2014 roku Sąd wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (nakaz zapłaty k. 42).

W dniu 20 czerwca 2014 r. pozwany złożył sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, domagając się oddalenia powództwa. Pozwany przyznał, iż był członkiem zarządu (...) Spółki z o.o., jednakże zakwestionował istnienie i wysokość wierzytelności powódki wobec tej spółki oraz twierdzenie powódki o bezskuteczności egzekucji wobec ww. spółki, a nadto podniósł, iż we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości spółki (...), pozwany nie ponosi winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości tejże spółki oraz że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez pozwanego, wierzyciel nie poniósł szkody (sprzeciw od nakazu zapłaty k. 48-51).

W piśmie złożonym 24 października 2014 r. pełnomocnik pozwanego wniósł dodatkowo o zasądzenie od powódki kosztów procesu, w tym kosztów dojazdu do siedziby Sądu w wysokości 381,80 zł (pismo procesowe pełnomocnika pozwanego k. 82).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 maja 2013 roku Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w Ż. złożyła u powodowej (...) Spółki z o.o. w Ł. zamówienie na dostawę geowłókniny. Zamówienie to zostało przyjęte i zrealizowane, w związku z czym powodowa spółka wystawiła fakturę VAT nr F_M_ (...) na kwotę 76.991,85 zł (dowód: poświadczona kopia zamówienia k. 13, poświadczona kopia protokołu dostawy k. 14, poświadczona kopia faktury VAT k. 17).

Dnia 25 lipca 2013 r. i 4 września 2013 r. ww. spółka (...) została wezwana do zapłacenia kwoty wynikającej z opisanej wyżej faktury VAT (dowód: poświadczona kopia wezwań do zapłaty k. 16 i 18).

W dniu 16 września 2013 r. powodowa spółka złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. w Ż.. P.niem z 31 grudnia 2013 r. (sygn. akt V GU 34/13) Sąd Rejonowy w Kaliszu oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika z uwagi na brak majątku wystarczającego na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego; postanowieniem tym Sąd zasądził również od dłużnej spółki na rzecz wierzyciela koszty postępowania w kwocie 5493 zł (dowód: poświadczona kopia odpisu postanowienia wraz z uzasadnieniem k. 20-30).

W skład zarządu Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. w Ż. wchodził pozwany, jednakże w dniu 28 czerwca 2013 r. został on odwołany z funkcji członka zarządu (bezsporne – poświadczona kopia wydruku KRS k. 31-36, kopia uchwały wspólnika k. 56).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 299 § 1 i 2 k.s.h., jeżeli egzekucja przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością okazała się bezskuteczna, członkowie zarządu takiej spółki odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Członek zarządu może się uwolnić od tej odpowiedzialności, jeżeli wykaze, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

Konstrukcja przytoczonego przepisu skutkuje określonym rozkładem ciężaru dowodu w opartym na nim procesie. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Powód powinien zatem udowodnić, że prowadzona przez niego egzekucja przeciwko określonej spółce z o.o. okazała się bezskuteczna oraz że pozwany jest członkiem zarządu tej spółki lub był nim w czasie, w którym spółka zaciągnęła zobowiązanie, z którym związana była późniejsza bezskuteczna egzekucja przeciwko spółce. Na stronie pozwanej zaś spoczywa ciężar wykazania przynajmniej jednej z wymienionych w tym przepisie okoliczności uwalniających członka zarządu spółki od odpowiedzialności za zobowiązania spółki.

Ponieważ strona powodowa nie przedstawiła, ani nawet nie powołała się na jakikolwiek tytuł egzekucyjny wystawiony na rzecz powódki przeciwko Przedsiębiorstwu (...)branżowemu (...) Spółce z o.o. w Ż., dotyczący należności objętej powoływana przez powódkę fakturą VAT nr F_M_ (...) na kwotę 76.991,85 zł, w pierwszym rzędzie rozważenia wymaga kwestia możliwości wytoczenia powództwa bezpośrednio przeciwko członkowi zarządu spółki za zobowiązania spółki, nie uzyskawszy przedtem tytułu egzekucyjnego przeciwko samej spółce.

Powyższa kwestia była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w uchwale z 15 czerwca 1999 r., sygn. III CZP 10/99 (opubl. w OSNC 1999 nr 12, poz. 203, OSP 2000 nr 3, poz. 40) wyraził pogląd, że wierzyciel powołujący się na bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie może pozwać członka zarządu tej spółki na podstawie art. 298 § 1 Kodeksu handlowego (obecnie art. 299 § 1 k.s.h.) bez uprzedniego uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce. Pogląd ten został podtrzymany w późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, między innymi w wyroku z 21 października 2003 r., I CK 160/02 (LEX nr 150617), w którym przyjęto, że warunkiem koniecznym do poniesienia odpowiedzialności za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez członków jej zarządu jest uzyskanie przez wierzyciela przeciwko tej spółce wyroku zasądzającego dochodzoną należność.

W orzeczeniach tych przyjęto, że istnieją materialnoprawne przeszkody do jednoczesnego rozstrzygnięcia o odpowiedzialności członków zarządu spółki z o.o. z art. 298 § 1 k.h. (299 § 1 k.s.h.) i o odpowiedzialności spółki za jej zobowiązanie wobec wierzyciela, a zatem nie może również wchodzić w rachubę możliwość rozstrzygnięcia w procesie przeciwko członkom zarządu spółki o istnieniu zobowiązania spółki; stanowiłoby to nie tylko odwrócenie przyjętego w art. 298 § 1 k.h. (299 § 1 k.s.h.) porządku rzeczy, zgodnie z którym za zobowiązanie odpowiada - przede wszystkim - podmiot, który je zaciągnął, ale byłoby to też rozstrzygnięcie o stosunku prawnym między dwoma partnerami, tj. wierzycielem i spółką, z których jeden (spółka) jako strona w tym postępowaniu by nie występował. Rozstrzygnięcie tego rodzaju nie miałyby ani waloru rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), ani mocy wiążącej przewidzianej w art. 365 k.p.c. i jako takie nie mogłyby stanowić podstawy oceny, że przesłanka istnienia zobowiązania spółki została wykazana.

Podsumowaniem linii orzecznictwa w kwestii wykładni 299 § 1 k.s.h. (298 § 1 k.h.) stała się uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r., sygn. III CZP 72/08 (opubl. w OSNC 2009 nr 2, poz. 20), w której uzasadnieniu podkreślono, że według art. 299 § 1 k.s.h., przesłanką subsydiarnej odpowiedzialności odszkodowawczej członka zarządu jest bezskuteczność egzekucji wobec spółki. W ten sposób słusznie zakłada się, że zobowiązanie spółki wobec wierzyciela zostało uprzednio pomiędzy tymi stronami osądzone i tylko taka sytuacja umożliwia późniejsze „okazanie się”, że egzekucja przeciwko spółce jest bezskuteczna. Dlatego wierzyciel pozywający członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinien legitymować się co najmniej tytułem egzekucyjnym przeciwko spółce, który musi przybrać postać prawomocnego orzeczenia zasądzającego świadczenie w sprawie wszczętej przeciwko spółce. Z prawomocności materialnej wyroku przeciwko spółce (art. 365 § 1 k.p.c.) wynika związanym ustalonym w nim stanem prawnym. Związanie to dotyczy nie tylko stron, ale i sądu, który go wydał oraz innych organów państwowych. Sąd rozpoznający sprawę dotyczącą roszczenia opartego na art. 299 § 1 k.s.h. musi więc uznać istnienie roszczenia powoda przeciwko spółce, zasądzonego dołączonym do pozwu prawomocnym orzeczeniem. W procesie przeciwko członkowi zarządu niedopuszczalne jest natomiast dokonywanie oceny innego stosunku prawnego, którego stronami są inne podmioty – a konkretnie, w związku ze stanem faktycznym sprawy, zobowiązania spółki i skuteczności sądowej ochrony uzyskanej przez wierzyciela w prawomocnym wyroku sądu wydanym w innym postępowaniu.

Konieczność uzyskania przez wierzyciela tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce wynika także z innych, późniejszych orzeczeń Sądu Najwyższego. Odpowiedzialność członka zarządu spółki powstaje dopiero wówczas, gdy wierzyciel nie może uzyskać w trybie przymusowym zaspokojenia od spółki. Stan bezskuteczności egzekucji w stosunku do spółki jest tym zdarzeniem prawnym, które wywołuje skutek w postaci powstania odpowiedzialności członka zarządu (wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2010 r., III CSK 46/10, LEX nr 970080). Odpowiedzialność członków zarządu z art. 299 § 1 k.s.h. stanowi sankcję za prowadzenie spraw spółki w sposób prowadzący do bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce (wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2010 r., V CSK 172/10, LEX nr 677904). Szkodę w ujęciu art. 299 § 1 k.s.h. stanowi obniżenie potencjału majątkowego spółki, tj. pogorszenie możliwości zaspokojenia wierzyciela. Zdarzeniem wyrządzającym szkodę w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. jest zaniechanie zgłoszenia przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, które doprowadziło do bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce (wyrok Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2010 r., I CSK 653/09, LEX nr 741022). W sprawie przeciwko członkom zarządu spółki sąd nie bada i nie ocenia zasadności roszczeń wierzyciela w stosunku do spółki – powinny być one zasądzone prawomocnym wyrokiem (wynikać z tytułu egzekucyjnego). W sprawie przeciwko członkom zarządu spółki badaniom sądu – tj. ustaleniom faktycznym i ocenom prawnym – podlegają jedynie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej członków zarządu, a nie przesłanki odpowiedzialności spółki.

Co prawda, bezskuteczność egzekucji wobec spółki - jako przesłanka odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za jej zobowiązania - może być wykazana za pomocą różnych środków dowodowych i nie jest konieczne jej formalne stwierdzenie w postępowaniu egzekucyjnym (wyrok Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2009 r., I CSK 34/09, OSNC-ZD 2010 nr 2, poz. 57). Nie zmienia to jednak samej zasady wynikającej z art. 299 k.s.h., że przed dochodzeniem roszczeń od członków zarządu spółki konieczne jest uzyskanie tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce i podjęcie próby uzyskania przymusowego zaspokojenia od spółki.

Zapatorywanie powyższe zostało szeroko przedstawione w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 26.01.2012 r., sygn. I PK 78/11 (opubl. w OSNP z 2013 r., zes. 1-2, poz. 4 oraz LEX nr 1241146) i Sąd Okręgowy całkowicie je podziela, tym bardziej, że strona powodowa nie przedstawiła żadnych istotnych argumentów natury faktycznej lub prawnej, przemawiających przeciwko powyższej argumentacji.

Stanowisko judykatury w tym przedmiocie zostało wprawdzie nieco złagodzone w wyroku Sądu Najwyższego z 23.05.2013 r., sygn. IV CSK 660/12, opubl. w (...) LEX nr 1365725), w którym jako wyjątek od konieczności legitymowania się przez powoda w postępowaniu określonym w art. 299 k.s.h. tytułem egzekucyjnym przeciwko spółce przyjęto sytuację, kiedy uzyskanie takiego tytułu jest niemożliwe, bo spółka straciła byt prawny wskutek wykreślenia jej z rejestru – jednakże w niniejszej sprawie strona powodowa nie wykazała podobnej niemożności uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko Przedsiębiorstwu (...)branżowemu (...) Spółce z o.o. w Ż.

Natomiast w zakresie zobowiązania w kwocie 5493 zł z tytułu kosztów postępowania o ogłoszenie upadłości spółki (...), wprawdzie powódka przedstawiła tytuł egzekucyjny przeciwko owej spółce, w postaci pkt 4 postanowienia Sądu Rejonowego w Kaliszu z 31.12.2013 r. (sygn. akt V GU 34/13), jednakże datą powstania tej wierzytelności powódki jest data wydania ww. postanowienia przez sąd. W tej zaś dacie – ani nawet w dacie złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...) – bezspornie pozwany nie był już członkiem zarządu spółki (...), zatem nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania owej spółki w tym zakresie. Pozwany nie mógł bowiem działać w toku postępowania w sprawie o sygn. akt V GU 34/13, wszczętego na wniosek powódki, jako reprezentant dłużnej spółki i w związku z tym nie miał wpływu na powstanie zobowiązania spółki (...) z tytułu kosztów tego postępowania, nie mogąc chociażby złożyć w imieniu dłużnej spółki środka zaskarżenia dotyczącego orzeczenia sądu o kosztach owego postępowania.

Z powyższych przyczyn Sąd oddalił powództwo jako nieuzasadnione.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając je od powódki, która przegrała proces, na rzecz pozwanego. Na koszty poniesione przez pozwanego złożyła się opłata za czynności adwokackie 3600 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego 17 zł oraz koszty dojazdu do siedziby sądu 381,80 zł.

ZARZĄDZENIE

doręczyć odpis wyroku z uzasadnieniem pełnomocnikowi powódki